

2.2.2012 12.57

SEYn lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sikojen suojelusta

Maa- ja metsätalousministeriö

Elintarvike- ja terveystieteiden osasto

PL 30

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Dnro 2540/12/2011

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sikojen suojelusta

SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry. kiittää tilaisuudesta kommentoida asetusehdotusta ja lausuu siitä seuraavaa:

SEY kannattaa asetusehdotuksen sisältämiä parannuksia eläinten hyvinvointiin, kuten kiinteäpohjaisen lattia-alan lisäämistä, käytettävissä olevan tilan kasvattamista ja pesänrakennusmateriaalin antamista kaikille emakoille. SEY kiittää lämpimästi ehdotuksen valmistelijoita näiden sisällyttämisestä ehdotukseen, ja pitää hyvin tärkeänä, että nämä edistysaskeleet säilytettäisiin myös valmiissa asetuksessa.

Lisäksi SEY haluaa ehdottaa eräitä lisäyksiä ja tarkennuksia asetusehdotukseen:

2 § Määritelmät

Määritelmien loppuun SEY ehdottaa täsmennystä: ”Silloin kun tässä asetuksessa käytetään termiä sika, sillä tarkoitetaan kaikenikäisiä sikoja, myös imeviä ja vieroitettuja porsaita.” Tämä saattaa tuntua itsestään selvältä, mutta käytännössä on ilmennyt, että monilla tiloilla ei ole mielletty, että esimerkiksi sikojen virikemateriaaliin liittyvät vaatimukset koskevat porsaitakin.

3 § Pitopaikan yleiset vaatimukset

Toisen momentin lopun SEY ehdottaa muutettavaksi: ”Sikojen kulkukäytävien ja oviaukkojen on oltava sellaisia, että eläimet pääsevät esteettä liikkumaan ja että eläimillä ei ole vahingoittumisen vaaraa.”

SEY esittää kolmannen momentin viimeisen lauseen poistamista: ” Emakoita ja ensikoita voidaan kuitenkin viikkoa ennen porsimista ja porsimisen ajan pitää siten, ettei niillä ole näköyhteyttä muihin sikoihin.”

Viimeiseen momenttiin SEY ehdottaa lisättäväksi: ”Eläinsuojassa tulee olla palovaroitin, jonka hälytyksen tuottaja voi kuulla ja reagoida siihen kaikkina vuorokauden aikoina. Lisäksi asetuksessa tulee säätää pakolliseksi hälytysjärjestelmä sekä varageneraattori niissä sikaloissa, joissa on koneellinen ilmanvaihto tai koneellisesti hoidettu rehun ja veden saanti. Hälytysjärjestelmän tulee

lähettää automaattisesti tuottajalle tieto laitteissa ilmenevistä ongelmista.”

4§ Lattia

SEY ehdottaa lisättäväksi ensimmäisen momentin toiseksi viimeiseen lauseeseen: ”Jos lattialla ei käytetä kuivikkeita, lattian pinnan on oltava luja, vakaa ja tasainen eivätkä siat saa altistua liukastumisille.”

Lisäksi SEY esittää lisättäväksi: ”Liha- ja kasvatussioilla sekä vieroitetuilla porsailla tulee olla käytössään kiinteäpohjainen, kuivitetty makuualue, johon kaikki siat mahtuvat yhtäaikaan makuulle.”

5 § Eläinsuojan olosuhteet

SEY esittää muutettavaksi ensimmäisen momentin ensimmäisen lauseen muotoon: ”Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman virtausnopeus, ilman kosteus, pölyn määrä ja haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät saa aiheuttaa terveysvaaraa.”

Lisäksi seuraavan lauseen loppuun SEY ehdottaa lisättäväksi: ”Lämpötilan on oltava eläinsuojassa pidettävillä eläimillä sopiva ottaen huomioon eläimen iän ja tuotantovaiheen.”

SEY esittää lisäksi, että ilman haitallisille kaasuille ja epäpuhtauksille säädetään raja-arvot. Raja-arvoiksi SEY esittää samoja lukuja, jotka nykyisessä päätöksessä sikojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista ovat suosituksina kohdassa 1.3.

Toisen momentin lauseesta: ”Koneellisessa ilmanvaihtojärjestelmässä on tällöin oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen toimintahäiriön sattuessa” SEY ehdottaa poistettavaksi sanan tällöin.

Kolmannen momentin ensimmäinen lauseen ”Valaistuksen voimakkuuden on oltava sikojen pitopaikassa vähintään 40 luksia vähintään 8 tunnin ajan päivässä.” SEY ehdottaa muutettavan muotoon: ”...vähintään 200 luxia vähintään 16-17 tunnin ajan päivässä ja emakoilla 400-500 luxia 13-16 tuntia päivässä.”

Perusteluna SEY esittää, että tutkimuksen mukaan suomalaisissa sikaloissa valon määrä on liian vähäinen, jotta emakko rekisteröisi päivän ja yön. Valon määrällä on merkitystä sairastavuuteen, tiinehtyvyyteen ja eläinten toistensa näkemiseen. Kesäaikana luonnonvalon tullessa sikalaan tulisi osa ikkunoista peittää yön ajaksi, jotta luonnollinen vuorokausirytmisi säilyisi.

6 § Laitteet ja välineet

Toisen momentin viimeisen lauseen loppuun SEY ehdottaa lisäystä: ”Vesiastiat, kaukalot ja juottolaitteet on sijoitettava sikojen pitopaikkaan siten, että ne ovat kaikkien eläinten ulottuvilla eivätkä ole niille vaarallisia eivätkä likaannu”.

SEY esittää lisättäväksi: ”Ryhmäkarsinassa on jokaista alkavaa kymmentä sikaa kohden vähintään yksi juoma-astia tai juottolaite.”

Viimeiseen momenttiin SEY esittää vastaavaa lisäystä, joka 5. pykälän 2. momentissa on ilmanvaihtolaitteiden osalta: ”Jos pitopaikassa käytetään automaattisia ruokinta- tai juottolaitteita, järjestelmässä on oltava hälytin, joka ilmoittaa laitteiden toimintahäiriöistä.”

7 § Sikojen ryhmäkasvatus

Toisen momentin lopusta SEY ehdottaa poistettavaksi lihavoitua osaa: Ryhmästä eläinlääketieteellisin tai eläinten vihamielisen käyttäytymisen vuoksi erotetun sian on voitava kääntyä yksittäiskarsinassaan helposti ympäri, jollei eläinlääketieteellisestä syystä muuta johdu.”

9 § Porsituskarsina ja porsitushäkki

Emakon pitäminen yksittäishäkissä noin kuukauden pituisen jakson verran porsaiden vieroituksesta heikentää emakon terveyttä ja hyvinvointia ja siten se eläinsuojelulain määräysten vastaisesti ei edistä eläinten terveyttä, ei ota huomioon eläinten fysiologisia tarpeita tai käyttäytymistarpeita ja aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä. Tutkimusten perusteella emakon pitäminen kääntymisen estävässä häkissä ei ole perusteltua esimerkiksi terveydellisistä tai porsastuotannollisista syistä.

SEY katsoo, että porsimishäkkien rutiininomaisesta käytöstä tulee luopua. Porsimishäkkien käyttö tulisi olla sallittua ainoastaan muutamana ensimmäisenä päivänä porsimisen jälkeen.

SEY ehdottaa ensimmäisen momentin viimeisen lauseen poistamista: ” Jos emakko voi liikkua porsituskarsinassa vapaasti, karsina on varustettava pikkuporsaita emakolta suojaavilla rakenteilla, kuten porsasaidoilla.”

Perusteluna SEY esittää, että mikäli porsivalla emakolla on riittävästi tilaa ja pesäntekotarpeita, se ei tallo porsaitaan vaan varoittaa niitä ennen makuulle menoa. Porsasaidat estävät pikkuporsaita pääsemästä kunnolla imemään nisiä. Pikkuporsaiden tulisi päästä viimeistään 4 tunnin sisällä imemään, jotta taattaisiin hengissä säilyminen.

SEY ehdottaa, että viimeinen lause ” Lisäksi pikkuporsaille on tarvittaessa oltava asianmukainen lämmitin.” muutetaan muotoon ”Lisäksi pikkuporsaille on oltava asianmukainen lämmitetty pesä”.

SEY perustelee ehdotustaan sillä, että lämpölamppu saattaa aiheuttaa emakolle lämpöstressiä ja siten sairastumista MMA-syndroomaan (mastiitti, metriitti, agalaktia).

10§ Emakoiden ja ensikoiden ryhmäkarsina

SEY ehdottaa, että kolmannen momentin viimeinen lause poistetaan: ”Vähintään 40 eläimen ryhmässä pidettävien eläinten käytettävissä olevaa esteetön lattia-ala saa olla 10 prosenttia pienempi kuin 1 momentin mukaan laskettu pinta-ala olisi.” Sen sijaan tulee määritellä, että eläimiä saa samassa ryhmässä olla enintään 40 kpl.

SEYn perusteluna on, että 40 kpl on sioilla suurin mahdollinen ryhmäkoko, jotta arvojärjestys rajatuissa oloissa säilyisi.

12§ Ulkotarha ja laidun

SEY ehdottaa, että viimeiseen lauseeseen tulee lisäys: ”Sioilla on tarvittaessa oltava pääsy sopivaan säänsuojaan, joka on hyvin kuivitettu.”

13§ Hyvinvoinnista huolehtiminen

Ensimmäisen momentin loppuun SEY esittää lisättäväksi: ”Kaikki siat on kuitenkin tarkistettava päivittäin”.

Viimeisen momentin loppuun SEY esittää seuraavaa lisäystä:

”Sikojen saatavilla on jatkuvasti oltava tonkimisen mahdollistavaa materiaalia, kuten olkea tai purua. Mikäli materiaalilla peitetty lattia-ala on sen kokoinen, että karsinan kaikki siat eivät mahdu tonkimaan samanaikaisesti, tai mikäli tongittavan materiaalin muodostaman kerroksen paksuus on alle 5 cm, sikojen saatavilla on lisäksi oltava virike-esineitä, joita ne voivat pureskella tai siirrellä. Esineet on sijoitettava tai kiinnitettävä siten, että virtsa tai uloste eivät voi liata niitä. Virike-esineiden ja tongittavan materiaalin yhteenlasketun määrän on oltava sellainen, että karsinan kaikki siat pystyvät samanaikaisesti käyttämään vähintään jompaakumpaa.”

Perusteluna tälle on se, että sopivanlaisen virikemateriaalin saatavilla olo on erittäin tärkeä tekijä sikojen hyvinvoinnille: se mahdollistaa voimakkaiden sisäsyntyisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisen ja vähentää mm. hännänpurentaa. Asetusesityksen muotoilu virikkeistä on oleellisesti samansisältöinen kuin nykyisin voimassaolevassa päätöksessä sikojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Vaikka se itsessään onkin hyvin kannatettava, käytäntö on osoittanut, että sanamuodon väljyyden takia sen tavoitteet eivät toteudu monissa sikaloissa. Eviran laatimat tulkintaohjeet ovat parantaneet tilannetta jonkin verran, mutta niissäkin vaadittu virikkeiden määrä karsinaa kohti on asetettu niin pieneksi, että tosiasiaassa merkittävä osa suomalaisista sioista viettää suurimman osan ajastaan ilman tässä pykälässä tarkoitettua sopivaa materiaalia. Tilanne selvenisi merkittävästi, jos asetustasolla säädettäisiin, että jokaisella karsinan siällä on oltava jatkuvasti mahdollisuus joko tonkimiseen tai virike-esineiden käyttöön. Sen, millaiset materiaalit ja esineet ovat suositeltavia, voisi tällöin jättää edelleen Eviran määriteltäviksi – siitäkin syystä, että asiaa koskevaa suomalaista uutta tutkimustietoa on lähivuosina tulossa lisää.

14§ Sikaryhmien yhdistäminen

SEY ehdottaa ensimmäisen momentin viimeisen lauseen ”Sikaryhmiä yhdistettäessä rauhoittavia lääkkeitä saadaan käyttää vain erityisestä syystä ja eläinlääkäriin valvonnassa.” poistamista ja korvaamista lauseella: ”Sikaryhmien yhdistäminen tehdään päiväaikaan.”

15§ Sian juotto ja ruokinta

Ensimmäiseen momenttiin SEY esittää, että näläntunteen ja pureskeluntarpeen tyydyttävä määrä kuitupitoista rehua vaadittaisiin myös porsiville ja tiineytettäville emakoille.

SEY ehdottaa, että ensimmäisen momentin toinen lause ” Siat on ruokittava vähintään kerran päivässä.” muutetaan muotoon ”Siat on ruokittava kaksi kertaa päivässä”.

Perusteluna SEY esittää, että siat syövät luonnossa kahdessa eri jaksossa, joka kestää 7-8 tuntia. Ruokinta kaksi kertaa päivässä virikkeellistää sikoja antamalla niille tekemistä.

Kolmas momentti ”Yli kahden viikon ikäisten sikojen saatavilla on oltava jatkuvasti riittävästi raikasta ja puhdasta vettä.” tulisi muuttua muotoon: ”Kaikkien sikojen saatavilla on oltava jatkuvasti riittävästi raikasta ja puhdasta vettä.”

Perusteluna SEY esittää, että myös imevä pikkuporsas tarvitsee vettä emakon maidon rinnalle.

16§ Emakon ja ensikon hoito

SEY esittää, että toinen momentti ” Jos emakko tai ensikko laitetaan porsimishäkkiin, emakko tai ensikko on puhdistettava perusteellisesti ennen häkkiin laittamista.” muutetaan muotoon ”Emakko tai ensikko sekä porsimiskarsina puhdistetaan perusteellisesti ennen porsimista.”

16 §:ään SEY esittää seuraavaa lisäystä:

”Pesäntekomateriaalia on oltava porsimiseen saakka jatkuvasti emakon ulottuvilla. Porsimista edeltävän viikon aikana materiaalin määrä emakon karsinassa on tarkistettava päivittäin ja lisättävä tarvittaessa.”

Tämän täsmennyksen tarkoituksena on välttää se asetusehdotuksen sanamuotoon sisältyvä virhetulkinnan vaara, että pesämateriaalia tarvitsisi antaa vain sinä päivänä, joka on 7 vrk ennen odotettua porsimista. Käytännössä tästä seuraisi, että emakko/ensikko usein ehtisi pian syödä pesämateriaalin, tai se ehtisi porsitushäkissä kulkeutua eläimen ulottumattomiin, jolloin se olisi ilman pesämateriaalia porsimista edeltävinä päivinä, jolloin sen pesänrakennuksen tarve jatkuu edelleen voimakkaana. Materiaalin syöminen johtuu siitä, että porsitushäkin rakenteen takia materiaalia joudutaan antamaan melko pieniä määriä, vähemmän kuin mitä aidon pesän rakentaminen edellyttäisi (mutta pienikin määrä on silti parempi kuin ei mitään). Koska emakoilla/ensikoilla on häkissä mm. liemiruokinnan takia tyydyttämätön pureskelemisen tarve, tällainen ylimääräinen pieni materiaalierä tulee helposti syödyksi. Tällöin on tärkeää huolehtia, että materiaalia on edelleen saatavilla porsimisen lähestyessä, jolloin pesänrakennuksen tarve voi olla voimakkaampikin kuin viikkoa ennen.

Liite:

2. Vieroitettujen porsaiden, lihasikojen ja kasvatussikojen ryhmäkarsinan esteettömän lattia-alan

vähimmäisvaatimukset sikaa kohden

Sian paino (kg) Lattiapinta-ala (m²/eläin)

SEY ehdottaa muutettavan pinta-alojen vähimmäisvaatimukset

enintään 25	0,40 -> 0,70
yli 25, mutta enintään 40	0,50 -> 0,80
yli 40 mutta enintään 110	0,90 -> 1,20
yli 110	1,20 -> 1,50

3. Sikojen ruokintaan käytettävän ruokintakaukalon pituus sikaa kohden

Sian paino (kg) Ruokintakaukalon reunan pituus vähintään (cm/eläin)

< 25	15 -> 20
25 - 50	25 -> 30
> 50	30 -> 35

Lisäksi SEY ehdottaa

Edellä mainittujen yksityiskohtien lisäksi pitäisimme tärkeänä erästä merkittävää lisäystä ja toivomme, että MMM:n elintarvike- ja terveystoimisto on valmis ottamaan sen käsiteltäväkseen.

SEYn ehdottama lisäys on se, että uudisrakennuksille asetettaisiin korkeammat eläinten hyvinvointinormit kuin olemassa oleville rakennuksille. Asetusehdotuksessa nyt esitetyt normit ovat hyviä ja kannatettavia olemassa oleville rakennuksille, joiden tilannetta osaltaan helpottaa pitkä siirtymäaika. Uudisrakennusten suunnittelua on kuitenkin tärkeää ohjata sellaiseen suuntaan, joka nykytiedon valossa antaa parhaat mahdollisuudet edistää sikojen hyvinvointia ja sikaloiden toimivuutta. Tämä merkitsee muun muassa nykyisestä oleellisesti poikkeavia sikaloiden pohjapiirroksia ja viemäröintijärjestelmiä.

Nykyiset sikalarakennusten konseptit on kehitetty aikana, jolloin tutkimustietoa sikojen käyttäytymisestä ja hyvinvoinnista oli vasta vähän. Jos sianlihantuotanto elinkeinona keksittäisiin vasta nyt, ja jos käytettävissä olisi tämänhetkinen tutkimustieto, sikalarakennukset suunniteltaisiin monelta osin erilaisiksi kuin nykyiset. Esimerkkejä toimivista ratkaisuista löytyy muun muassa Ruotsista, jossa sikojen hyvinvointia on parannettu monella osa-alueella, ja jossa muun muassa ryhmäporsitukseen ja runsaan kuivikkeen käyttöön perustuvien rakennusten teknisestä toimivuudesta on kertynyt kokemusta.

Uudisrakennuksille asetettaviksi lisävaatimuksiksi asetuksessa SEY esittää seuraavia:

Kiinteän lattian osuus karsinan käytettävissä olevasta lattiapinta-alasta on vähintään 80 %.

Kääntymisen estävien häkkien käyttö on kiellettyä.

Karsinoiden pohjaratkaisut suunnitellaan niin, että karsinassa on erilliset ruokailu-, nukkumis- ja ulostusalueet, joiden välillä siat voivat vapaasti siirtyä. Tämä sisältyy jo nyt asetusehdotuksen 3 §:n 4. momenttiin, mutta uudisrakennusten osalta sitä vaadittaisiin kirjaimellisesti. Käytännössä se on määriteltävissä esimerkiksi niin, että muiden tilavaatimusten lisäksi kaikkia sikojen pitoon käytettäviä tiloja koskisi ehto, että sian tai sikojen käytettävissä olevan liikkuma-alueen lyhimmän sivun on oltava vähintään 3 metriä.

Sioille järjestetään mahdollisuus elimistön lämmönsäätelyyn, sisältäen sekä lämpimänä pysymisen että viilentymisen. Lämpimänä pysymistä varten karsinassa on vähintään 10 cm paksuinen kuivikekerros, johon kaikki karsinan siat mahtuvat yhtä aikaa makuulle. Viilentymistä varten on sikasuihku taikka mahdollisuus asettua makuulle veteen tai mutaan.

Emakolle ja ensikolle annetaan pesämateriaalia sellainen määrä, että emakko tai ensikko pystyy rakentamaan aidon pesän, johon porsaat ja se itse mahtuvat sisälle.

Helsingissä 3.2.2012